

28 d'abril, Dia Mundial de la Seguretat i la Salut en el Treball

Les malalties causades per la feina, principal repte per a la salut i la seguretat de les persones treballadores

L'any 2026 ha fet 30 anys de l'entrada en vigor de la Llei de prevenció de riscos laborals. Una llei que en el seu moment va modernitzar el marc legal de la salut i la seguretat en el treball a Espanya i que va aconseguir excel·lents resultats amb un descens significatiu dels accidents mortals de treball durant els primers anys.

Tanmateix, des de llavors la realitat laboral ha patit importants transformacions. Els avenços en la digitalització, les conseqüències del canvi climàtic, l'augment de la presència de les dones en el món del treball i en ocupacions anteriorment reservades exclusivament als homes i l'envelliment de la població treballadora modifiquen les condicions de treball, les relacions laborals i els riscos als quals ens enfrontem en aquest segle XXI. Els accidents de treball continuen sent la conseqüència més evident de la manca de mesures preventives, però també cal atendre les malalties d'origen laboral, ja que representen un perjudici terrible i durador per a les persones treballadores i constitueixen un dels reptes més importants en matèria preventiva.

Els accidents de treball s'han mantingut pràcticament estables a Catalunya durant l'últim any, tant en termes globals com en xifres absolutes, amb un lleuger increment dels accidents amb baixa (0,46%), que contrasta amb la tendència registrada al conjunt de l'estat, on els accidents amb baixa han disminuït (-1,3%). No obstant això, aquesta aparent estabilitat a Catalunya amaga una realitat molt preocupant: l'increment molt significatiu dels accidents mortals, que han augmentat un 25,37% en jornada i un 9,09% els *in itinere*. Paral·lelament, els accidents *in itinere* han crescut un 4,66%, amb un augment destacat dels lleus (+4,80%). Aquestes dades evidencien que, tot i una certa contenció global de la sinistralitat, persisteixen riscos greus i estructurals que afecten directament la seguretat i la vida de les persones treballadores. Per això, és imprescindible reforçar les polítiques de prevenció i millorar les condicions laborals per revertir aquesta situació i evitar que els accidents, especialment els més greus, continuïn augmentant.

En aquest context, fa gairebé un any que estem treballant en una proposta de Delegats i Delegades Territorials de Prevenció que, amb el suport del Departament de Treball, podria contribuir de manera decisiva a millorar el compliment de la normativa preventiva, especialment a les petites empreses sense representació legal de les persones treballadores; tanmateix, aquesta iniciativa està sent boicotejada per la patronal Foment del Treball, que es nega a admetre la presència d'aquesta figura en aquelles empreses on no hi ha representació, tot i els evidents beneficis que comportaria en termes de seguretat i salut laboral.

Actualment, el principal repte per a la salut i la seguretat de les persones treballadores són les malalties produïdes pel treball. No obstant això, estan invisibilitzades, si no ocultades.

La infradeclaració de les malalties d'origen professional és insuportable. Les avaluacions de riscos a les empreses presenten sovint deficiències en la identificació de condicions que poden provocar malalties professionals, cosa que dificulta enormement una adequada vigilància de la salut. A més, aquesta vigilància acostuma a ser massa generalista i poc específica, sense adaptar-se als riscos reals de cada lloc de treball ni permetre una detecció precoç efectiva dels danys derivats de la feina. I, quan es diagnostiquen, en la immensa majoria dels casos es deriven des dels serveis de prevenció de les empreses i les mútues col·laboradores amb la Seguretat Social cap als serveis públics de salut amb la consideració de malaltia comuna, de tal manera que no queden correctament registrats, i això impedeix que es puguin adoptar les mesures preventives necessàries. A aquesta situació s'hi suma la pèrdua de prestacions per a les persones afectades i la sobrecàrrega d'una sanitat pública ja de per si debilitada.

Davant d'aquesta realitat, la resposta de les organitzacions empresarials insisteix en un enfocament erroni i mancat de tota sensibilitat cap a les persones treballadores. Davant l'increment de les baixes laborals, proposen reduir drets recollits a l'Estatut dels Treballadors, obviant que les malalties

apareixen per manca de prevenció i per una sanitat pública deteriorada i insostenible. A més, aquestes posicions han estat reforçades per determinades decisions del Departament de Salut que pretenien introduir criteris econòmics en la gestió de les baixes mèdiques, desplaçant els criteris estrictament clínics. Aquest enfocament deixa la població treballadora en una situació de clara indefensió, subordinant la seva salut a objectius de contenció de la despesa. Tot i que aquesta mesura ha estat retirada arran de la forta pressió social, cal mantenir-se alerta davant noves iniciatives que puguin comportar una pèrdua de drets en la gestió de la salut de les persones treballadores.

Si hi ha un tipus de patologia que pateix especialment aquest subregistre és el càncer laboral. Segons el Ministeri de Sanitat, s'estima que moren anualment 8.700 homes i 850 dones per càncers deguts a exposicions laborals. No obstant això, el 2025 només es van emetre 119 comunicats de malaltia professional per exposició a agents cancerígens. A Catalunya, aquest any només se n'han registrat 7 casos, una xifra absolutament ridícula que evidencia el greu problema existent en la determinació de contingències al nostre territori. I davant d'això, el Govern continua resistint-se a complir el seu compromís de crear un registre de persones treballadores i d'empreses amb risc d'exposició a aquests agents, un instrument imprescindible per fer aflorar el càncer d'origen laboral.

Tampoc no s'han aprovat unes condicions més estrictes per als treballs exposats a un cancerígen com la sílice cristal·lina respirable, tot i que la silicosi ha repuntat de manera descontrolada en les darreres dues dècades. Les víctimes de l'amiant són les altres grans oblidades, ja que no es corregeixen les deficiències identificades en el reglament per al Fons de Compensació de les Víctimes de l'Amiant, que impedeixen accedir al dret de cobrament de les indemnitzacions per un simple «formalisme» administratiu.

D'altra banda, els problemes relacionats amb la salut mental s'han convertit en una nova pandèmia silenciosa en què factors relacionats amb l'organització del treball influeixen de manera inequívoca en l'aparició d'estrès, ansietat i depressió, sense que ningú sembli voler fer res per evitar-ho. Darrere de l'augment de les baixes per trastorns mentals hi trobem riscos laborals psicosocials com l'augment de les càrregues i dels ritmes de treball

derivats de la introducció de noves tecnologies, la prolongació de les jornades laborals, les hores extres no remunerades, el baix control sobre el treball o la impossibilitat de conciliar feina i família.

Aquests desordres mentals no es notifiquen com a accidents de treball perquè no formen part del quadre de malalties professionals vigent al nostre país. Aquest llistat s'ha d'actualitzar per incloure-hi les malalties mentals ocasionades pel treball, però també per incorporar-hi algunes patologies específiques de les dones, com el càncer d'ovari per exposició a l'amiant o el càncer de mama per exposició a treballs nocturns, agents químics o radiacions ionitzants. El càncer de pell per exposició a radiació solar, el càncer de pulmó per fums dièsel o les malalties reumàtiques autoimmunes sistèmiques per sílice cristal·lina són també absències letals en aquest llistat que cal actualitzar amb urgència.

El Ministeri de Treball i Economia Social ha anunciat que el 2026 serà l'any de la Seguretat i la Salut en el Treball i, finalment, ha iniciat la tramitació parlamentària d'una actualització de la Llei de prevenció de riscos laborals. Es tracta d'un compromís imprescindible per adaptar la fallida prevenció actual a les noves realitats del món del treball. Per això, CCOO i UGT sol·licitem als grups parlamentaris responsabilitat davant aquesta situació d'alarma i que aprovin la nova llei que protegeixi les persones als seus centres de treball.

El Govern també ha acordat amb els sindicats un compromís de desenvolupament reglamentari de la Llei de prevenció de riscos laborals pel que fa als riscos psicosocials, la modificació de l'actual Reial decret de coordinació d'activitats empresarials i de l'Ordre TIN que regula l'acreditació dels serveis de prevenció.

Com cada 28 d'abril, UGT i CCOO volem recordar les persones treballadores víctimes d'accidents i malalties laborals per haver treballat en condicions que no garantien ni la seva salut ni la seva seguretat. Exigim a les empreses el compliment estricte de la normativa i reclamem als poders públics el seu compromís per afrontar els canvis necessaris que adaptin la legislació preventiva als reptes actuals del món del treball. Ens hi va la vida. Els accidents i les malalties laborals existeixen, però es poden evitar. Exigim prevenció!

Abril de 2026